

Sygn. akt I ACa 1335/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Robert Jurga SSO del. Bartosz Pniewski
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Marta Sekuła

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2021 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. M. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w K.

o odszkodowanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 19 czerwca 2019 r. sygn. akt I C 2277/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz radcy prawnego M. M. (2) kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych), w tym podatek od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Robert Jurga SSA Paweł Rygiel SSO Bartosz Pniewski

sygn. akt I ACa 1335/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 marca 2021 r.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo, którym powód M. M. (1) domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w K. kwoty 100.000 zł z odsetkami, a to tytułem zadośćuczynienia w związku z niehumanitarnymi warunkami jego osadzenia. W szczególności powód podnosił, że zmuszony był przebywać w celi z

osobami zakażonymi wirusami HIV i HCV, o czym nie był poinformowany, nie zapewniono mu należytych warunków higieniczno – sanitarnych oraz nie wykonano badań, które potwierdziłyby lub wykluczyłyby zarażenie w.w. wirusami.

Sąd I instancji ustalił, że M. M. (1) był osadzony w Areszcie Śledczym w K. w okresach: od dnia 18 maja 2016 r. do 25 maja 2016 r., od dnia 13 czerwca 2016 r. do dnia 27 września 2016 r. oraz od dnia od 6 sierpnia 2018 r. do dnia 3 września 2018 r. W w/w czasie przez 7 dni przebywał w celi z I. O. oraz przez 6 dni z R. D. – osobami, które miały być zakażone.

Następnie Sąd poczynił szczegółowe ustalenia dotyczące zasad obowiązujących w Areszcie Śledczym a związanych z osadzeniem osób zakażonych wirusem HIV i HCV, w tym ustalił, że Więzienna Służba Zdrowia nie może informować innych osadzonych o chorobach współosadzonych i zakażeniach. Sam więzień może przekazywać w.w. informacje, jednakże nie ma takiego obowiązku. Ma on natomiast obowiązek zachowywać się tak aby nie zarażać innych. Jeżeli wirus się rozwinie i jest to choroba zakaźna, to wówczas wdrażana procedura izolacji.

Sąd wskazał także na okoliczności dotyczące sposobu zakażenia w/w wirusami, a w związku z tym, że reguły higieniczno-sanitarne obowiązujące w Areszcie, mające na celu uniknięcie zakażenia, są takie same jak w warunkach wolnościowych. W konsekwencji – brak jest regulacji zabraniających wspólnego umieszczania w jednych celach osób zarażonych i zdrowych, skoro nie ma ku temu medycznych przesłanek.

W książce zdrowia powoda brak jest adnotacji lekarskiej o tym, iż powód informował o możliwości zakażenia go wirusem HCV lub HIV w pozwanej placówce penitencjarnej przez innych osadzonych i okolicznościach w jakich do tego miałyby dojść. Brak jest także informacji ażeby powód był nosicielem w.w. wirusów.

Sąd odnotował także treść korespondencji powoda zawierającej oskarżenia o popełnieniu przestępstwa mającego polegać na narażeniu go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci zarażenia podczas jego pobytów w jednostce penitencjarnej, jak też odnotował treść prawomocnego postanowienia Prokuratora Prokuratury Rejonowej K. o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy ocenił zgłoszone roszczenie jako bezzasadne i nie znajdujące oparcia w przepisach art. 23 k.c., art. 24 k.c. i art. 448 k.c. oraz art. 417 k.c.

Po poczynieniu rozważań dotyczących wykładni w/w norm prawnych Sąd wskazał, że powoływane przez powoda jego dobra osobiste nie zostały naruszone, a działania strony pozwanej nie nosiły cech bezprawności. Przede wszystkim przebywanie przez powoda w jednej celi z osobami zakażonymi nie doprowadziło do zakażenia go, a więc nie doszło do uszczerbku na jego zdrowiu. Z kolei sama obawa o stan swojego zdrowia nie jest dostateczną przesłanką do dochodzenia zadośćuczynienia, skoro za wywołanie tego leku strona pozwana nie ponosi odpowiedzialności. Dobrem osobistym nie jest bowiem subiektywne przekonanie o narażeniu na niebezpieczeństwo lub obawa o życie lub samopoczucie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Od powyższego orzeczenia apelację wniósł powód, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

- art. 217 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezzasadne pominięcie dowodów z zeznań świadków G. W., E. Z., I. O., R. D. oraz dowodu z opinii biegłego;

- art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny zeznań K. L. (1) oraz treści książeczki zdrowia powoda i przyjęcie, że powód nie zgłaszał lekarzowi możliwości zakażenia go wirusami HIV i HCV;

- art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny zeznań K. L. (1) i przyjęcie, że osadzeni przyjmowani do jednostki penitencjarnej są informowani o profilaktyce chorób zakaźnych;

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z przesłuchania stron na okoliczność warunków higieniczno – sanitarnych w Areszcie Śledczym w K., przebywania powoda w jednej celi z osobami zarażonymi wirusami HIV i HCV, okresu powyższego zgłaszania tego pracownikom Aresztu, próśb powoda o wykonanie mu badań krwi, stanowiska pozwanego w tym przedmiocie, możliwości zarażenia powoda podczas odbywania kary pozbawienia wolności.

Apelujący zarzucił także naruszenie prawa materialnego tj. art. 23 , 24 i 448 k.c. poprzez ich niezastosowanie.

W konsekwencji podniesionych zarzutów powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania – w obu przypadkach przy uwzględnieniu kosztów postępowania za obie instancje.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Ustalone w sprawie okoliczności faktyczne Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne. Okoliczności te, w świetle przeprowadzonych dowodów, nie budzą wątpliwości – ustalenia zostały dokonane w zgodzie z regulami wyznaczonymi art. 233 § 1 k.p.c.

Nie ma racji apelujący o ile twierdzi, iż w świetle zeznań świadka K. L. (2) (pracującej w pozwanej placówce penitencjarnej) istniały podstawy do przyjęcia, iż powód zgłaszał możliwość zakażenia go wirusem HCV i HIV i wyrażał wolę przeprowadzenia u niego stosowanych badań, pomimo nie odnotowania tego faktu w książeczce zdrowia. Z treści zeznań świadka nie wynika, by przyznała ona możliwość, iż takie zgłoszenie powoda miało miejsce i nie zostało odnotowane. Świadek wskazała w sposób wyraźny jaka jest procedura w przypadku tego rodzaju zgłoszenia, w tym, że lekarz jest zobligowany do odnotowania wywiadu lekarskiego od osadzonego oraz, że to lekarz – na podstawie wywiadu – podejmuje ocenę co do ryzyka zakażenia i zlecenia badań, a te informacje winny być odnotowane w książeczce zdrowia. Z wypowiedzi świadka wskazującej, iż nie wie jak w konkretnej sytuacji zachowa się lekarz, nie można wywodzić, iż nie wykonywanie obowiązków przez personel medyczny miało miejsce bądź też, że zachodzi wysoki stopień prawdopodobieństwa, iż tak było w przypadku potencjalnego zgłoszenia powoda. Supozycje apelującego w tym zakresie stanowią nadinterpretację treści przedmiotowych zeznań. W tym stanie rzeczy, przy braku odnotowania w książeczce zdrowia powoda zgłoszeń co do ryzyka zakażenia i żądania przeprowadzenia badań, Sąd miał podstawy do ustalenia, iż tego rodzaju zgłoszenia ze strony M. M. (1) nie miały miejsca.

Podobnie, brak jest podstaw do odmowy wiarygodności zeznaniom w/w świadka w tej części, w której podaje, iż osadzeni są informowani o obowiązujących zasadach higieniczno-sanitarnych, czy też profilaktyce chorób zakaźnych.

Bezzasadne są także zarzuty powoda kwestionujące decyzje Sądu I instancji o pominięciu przywołanych w apelacji dowodów.

Przede wszystkim jako niedopuszczalny należało ocenić zaoferowany przez powoda dowód z opinii biegłego, który miał wyjaśnić, czy powód jest zakażony wirusem HIV bądź HCV. Zważyć należy, że biegli nie komunikują sądowi własnych spostrzeżeń co do faktów, lecz wypowiadają co do tych faktów opinię na podstawie swych wiadomości fachowych i doświadczenia zawodowego. Tym samym nie jest rolą biegłych poszukiwanie faktów i ich ustalanie. Formułują natomiast swoje wnioski na podstawie już zebranych faktów oraz dowodów i przekazują je sądowi. Jak wskazał Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11 lipca 1969 r. (I CR 140/69, OSNP z 1970 r., nr 5, poz. 85): „Opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny zebranego w sprawie materiału wtedy, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. Nie może ona natomiast sama być źródłem materiału faktycznego sprawy, ani tym bardziej stanowić podstawy ustalenia okoliczności będących przedmiotem oceny biegłego”.

W konsekwencji nie było dopuszczalne prowadzenie postępowania dowodowego dla ustalenia, czy powód jest zakażony, skoro powód nie twierdzi, iż do jego zakażenia w rzeczywistości doszło, a jedynie zgłasza, iż taka możliwość

mogła mieć miejsce. Tym samym wnioskowany dowód nie miał na celu weryfikacji twierdzeń powoda, a poszukiwanie faktów mogących stanowić podstawę do zgłoszenia roszczenia.

Argumentem za prowadzeniem tego dowodu nie jest także to, iż w toku postępowania przed Sądem I instancji powód przebywał w placówce penitencjarnej, a w związku z tym miał ograniczoną możliwość ustalenia faktów dotyczących swego stanu zdrowia we własnym zakresie. Nawet jeżeli taka sytuacja miała miejsce, to w październiku 2019 r. M. M. (1) zakończył odbywanie kary pozbawienia wolności (pismo powoda – k. 138), a tym samym mógł podnieść odpowiedniej treści zweryfikowane twierdzenia na etapie apelacyjnym. Skoro zatem do dnia wyrokowania powód nie wskazał, iż w rzeczywistości jest zakażony w/w wirusem, nie wykonał w tym zakresie badań, a nadal oczekuje, iż za pomocą opinii biegłego dopiero będzie ustalany jego stan zdrowia – to podnoszona przez niego argumentacja nie może odnieść skutku.

W sytuacji, w której powód nie twierdzi, iż doszło do jego zakażenia, jak też nie zostało wykazane, by takie zakażenie miało miejsce, to zbędne było prowadzenie wnioskowanych przez powoda dowodów z zeznań świadków. Skoro bowiem nie doszło do naruszenia stanu zdrowia powoda, to bezprzedmiotowe było badanie dalej idących kwestii. Tym bardziej, że – jak wskazał Sąd I instancji – okoliczności przebywania powoda z jednej celi z osobami zakażonymi i czasokres tego przebywania zostały przyznane przez stronę pozwaną, jak też bezprzedmiotowe było czynienie dalej idących ustaleń przy ocenie, że brak jest podstaw do przypisania stronie pozwanej bezprawności działania.

W tym stanie rzeczy oczywiście bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 299 k.p.c. Zakres dokonanych ustaleń faktycznych był wystarczający dla stanowczego rozstrzygnięcia sprawy i dokonania oceny prawnej, co przekonuje, iż nie pozostawały niewyjaśnione dalsze istotne okoliczności sprawy, co ewentualnie mogłoby stanowić podstawę do dopuszczenia dowodu z przesłuchania stron.

Bezzasadność zarzutów kwestionujących zakres zgromadzonej treści dowodowej oraz kwestionujących podstawę faktyczną wyroku powoduje, że Sąd Apelacyjny w pełni podziela przytoczoną przez Sąd Okręgowy argumentację prawną.

Przede wszystkim rację ma Sąd I instancji o ile wskazuje, że w sprawie nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. M. M. (1) twierdził, iż zostały naruszone takie jego dobra jak zdrowie oraz godność. W oczywisty sposób nie miało miejsce naruszenie pierwszego z w/w dóbr, skoro z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż nie doszło do jakiegokolwiek uszczerbku na zdrowiu powoda bądź rozstroju tego zdrowia. Zasadnie przy tym powołuje Sąd Okręgowy, iż dobrem osobistym nie jest sama obawa o stan zdrowia.

Okoliczności faktyczne sprawy nie uzasadniają wniosku, iż naruszono godność powoda. Sam fakt przebywania w celi z osobami zakażonymi, a nawet brak poinformowania powoda o takim stanie rzeczy, nie może być identyfikowany jako naruszenie podstawowych sfer związanych z człowieczeństwem, prowadzących do naruszenia godności osobistej.

Wreszcie, nie sposób uznać, by działanie strony pozwanej polegające na umieszczeniu osadzonych z osobami zakażonymi wirusem HIV i HCV oraz na braku udzielania informacji co do tego, który ze współosadzonych jest osobą zakażoną, miało charakter bezprawny. W świetle ogólnodostępnej wiedzy jest oczywiste, że samo przebywanie z osobą zakażoną w jednym pomieszczeniu nie tworzy zagrożenia zakażeniem dalszych osób, a w związku z tym brak jest podstaw do profilaktycznego izolowania każdego chorego od pozostałych osób. Nie budzi wątpliwości także ocena, że zakład penitencjarny nie może stygmatyzować osób zakażonych poprzez udzielanie informacji wszystkim współosadzonym o ich schorzeniach. Przeciwnie, to udzielanie tego rodzaju informacji współosadzonym stanowiłoby działanie bezprawne. W sprawie nie zostały zatem także spełnione przesłanki określone art. 24 k.c., warunkujące odpowiedzialność naruszcyciela w związku z ewentualnym naruszeniem dóbr osobistych.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik (art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

SSA Robert Jurga SSA Paweł Rygiel SSO Bartosz Pniewski